
СМЕРТНІСТЬ ВІД ВБИВСТВ В УКРАЇНІ: СОЦІАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ ВИНУВАТЦІВ І ЖЕРТВ ЗЛОЧИНІВ

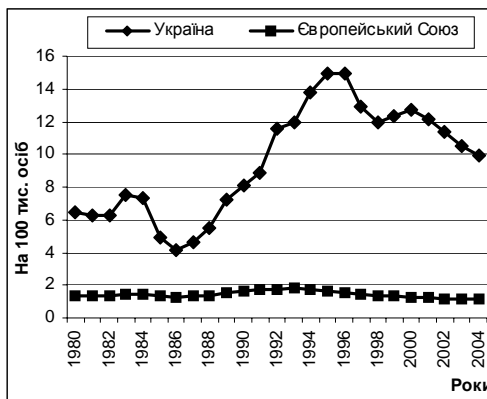
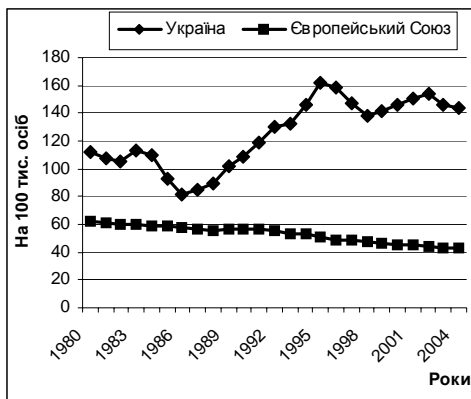
*Н. М. Левчук,
кандидат економічних наук,
провідний науковий співробітник Інституту
демографії та соціальних досліджень НАН України*

Вбивства є не просто вагомою складовою смертності від зовнішніх дій та одним з найбільш тяжких злочинів, а й індикатором соціально-економічної обстановки в країні, мірилом її напруженості. Адже рівень суспільного благополуччя й ступінь безпеки життя перебувають у причинному зв'язку з рівнем злочинності, ступенем криміналізації суспільства. У колишньому Радянському Союзі справжні масштаби злочинності замовчувалися, а статистика вбивств тривалий час була недоступною для громадськості та науковців. Протягом останнього десятиліття кримінальна ситуація в Україні стала ще гострішою й напруженішою, а смертність від вбивств істотно підвищилась, що зумовлює активний інтерес до вивчення різних видів злочинної активності та їх соціально-демографічних наслідків.

Дослідження причин і факторів злочинності пройшли шлях від антропологічної школи про індивідуальну “злу волю” злочинця до розуміння соціально-економічної обумовленості кримінальних процесів. Дослідження вбивств як одного з видів соціальних патологій бере свій початок з класичної школи кримінального права Чезаре Бекарія, кримінальної антропології Чезаре Ломброзо та Гарофало, кримінальної соціології Енріко Феррі та Еміля Дюркгейма [2, 16, 18]. Значний внесок у розвиток знань та накопичення досвіду щодо закономірностей поширення вбивств належить моральній статистиці, що є однією із складових сучасної емпіричної демографії і пов'язана з іменами таких вчених, як Кетле, Геррі, Майр, Еттінген, Гернет [4, 6, 11, 13, 14]. Відоме твердження засновника моральної статистики Кетле про те, що “суспільство містить у собі зародки усіх злочинів, які мають відбутися, тому що в ньому існують умови, що сприяють їхньому розвитку, воно, так би мовити, готує підґрунтя для злочину, а злочинець є лише його знаряддям” [6], актуальне дотепер. Динаміка злочинів у зарубіжних дослідженнях всі частіше розглядається у тісному взаємозв'язку зі змінами соціальної структури населення, а ріст злочинності — як відображення-наслідок недоліків і вад соціальної організації суспільства. Значний внесок у розвиток соціології злочинності належить: Е. Durkheim, Р. Merton, F. Henry, J. Short, М. Straus, Т. Hirschi (теорії соціальної інтеграції.), Е. Sutherland, R. Cloward, L. Ohlin, Cohen, M. Wolfgang, F. Ferracuti (теорії диференціальної асоціації й формування

субкультури злочинності), “Chicago School”, Т. Sellin, W. Miller, R. Quinney (теорії соціальної дезорганізації й конфлікту) та іншим [17, 18]. Слід також відмітити російських кримінологів, зокрема, В. Кудрявцева, Я. Гілінського, В. Лунєєва [1, 5, 6, 9, 10] та окремі дослідження вбивств як причин смерті населення, проведені російськими демографами [3, 12]. Разом з тим серед вітчизняного наукового доробку ґрунтовні дослідження вбивств в Україні нам не відомі.

Метою даної роботи є дослідження злочинності й смертності від вбивств в Україні та пошук основних чинників їх соціально-економічної диференціації.

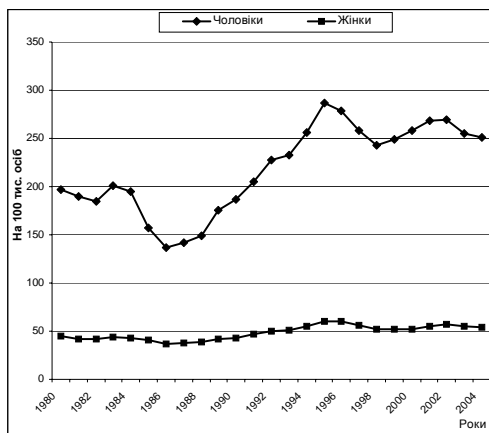
Зовнішні причини смерті

Вбивства

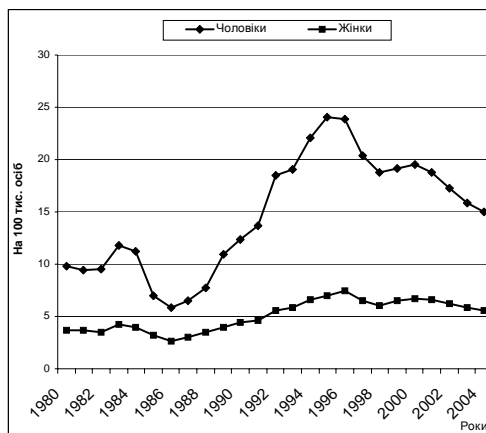
Розраховано за даними Держкомстату України та Державної судової адміністрації України

Рис. 1. Стандартизовані показники смертності від зовнішніх причин та вбивств в Україні та країнах Європейського Союзу в 1989–2004 рр.

Україна, як і більшість країн колишнього Радянського Союзу, виділяється дуже низькою тривалістю життя. Однією з причин цього є значні демографічні втрати внаслідок різного роду нещасних випадків, отруєнь і uszkodжень. Як показують проведені нами розрахунки, різке скорочення тривалості життя в Україні у першій половині 90-х років (1989–1995 рр.) на 4,9 року у чоловіків й 2,7 року у жінок було обумовлено збільшенням смертності від зовнішніх причин на 32%, або 1,6 року серед чоловіків і на 14,3%, або 0,4 року серед жінок. Аналіз динаміки смертності від окремих зовнішніх дій свідчить про те, що головна роль у підвищенні її загального рівня належить не нещасним випадкам і транспортному травматизму, а вбивствам, самогубствам і отруєнням алкоголем. Саме навмисні насильницькі причини смерті у 90-і роки стали ключовим чинником, що зумовив різкий підйом смертності від зовнішніх дій. Нині вбивства й самогубства є причиною чверті усіх смертей від зовнішніх впливів.

Зовнішні причини смерті

Вбивства

Розраховано за даними Держкомстату України та Державної судової адміністрації України

Рис. 2. Стандартизовані показники смертності чоловіків та жінок від зовнішніх причин та вбивств в Україні у 1980–2004 рр.

Таблиця 1

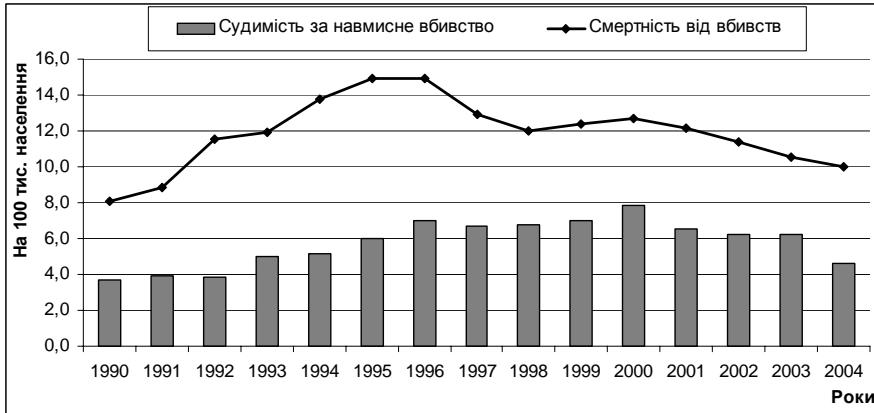
Стандартизовані показники смертності від зовнішніх причин та їхніх окремих складових в Україні та інших європейських країнах у 2004 рр., на 100 тис. осіб

Країни	Алкогольні отруєння	Самогубства	Вбивства	Усі зовнішні причини
Австрія	0,1	15,2	0,8	42,5
Нідерланди	0,1	8,7	1,2	27,3
Німеччина	0,2	11,0	0,6	32,02
Болгарія	0,8	11,0	2,7	45,0
Румунія	0,6	12,0	3,1	60,1
Чехія	1,4	14,0	1,2	60,7
Молдова	6,2	17,0	7,7	107,7
Фінляндія	8,3	19,3	2,4	71,8
Латвія	10,2	22,3	9,1	129,4
Литва	12,4	38,9	8,3	143,0
Білорусь	–	31,6	9,0	162,2
Росія	–	31,7	25,2	212,0
Україна	21,8	22,0	10,0	143,9
Європейський Союз	0,7	11,3	1,1	42,9

*Дані ВООЗ (HFA DB)
– дані відсутні*

Щорічно в Україні відбувається в середньому 5–6 тис. убивств. Це без врахування 10–11 тис. смертей від неуточнених пошкоджень, помітна частина яких ймовірно обумовлена вбивствами. Рівень смертності від убивств виріс від 7 випадків на 100 тис. населення в 1989 р. до 15 в 1995 р. і знизився до 10 у 2005 р. Незважаючи на позитивну динаміку останніх років, рівень навмисної насильницької смертності в Україні продовжує залиша-

тися досить високим¹. Показники вбивств в Україні трохи вищі, ніж у Білорусі й Республіці Молдові, приблизно на однаковому рівні з Латвією і Литвою, але значно нижчі, ніж у Росії (табл. 1). Якщо у 1989 р. внаслідок вбивств українці гинули у 5 разів частіше, ніж жителі країн Європейського Союзу, то у сучасний період цей розрив сягає 10 разів (рис. 1, 2). Варто також зазначити, що показники смертності від убивств в Україні приблизно у 2–2,5 рази перевищують показники судимості за вбивства. В 2004 р. з кожних 100 тис. населення 10 загинуло від убивств і 5 було засуджено за навмисне вбивство (рис. 3).

Розраховано за даними Держкомстату України та Державної судової адміністрації України

Рис. 3. Динаміка показників смертності від вбивств та судимості за навмисне вбивство в Україні у 1990–2004 р.

Багато досліджень свідчать про те, що соціальна нерівність у суспільстві безпосередньо та опосередковано впливає на фізичне й духовне благополуччя різних груп населення, на їхню поведінку й ризик смерті від різних причин. Представники нижчих соціально-економічних верств є більш уразливими щодо захворюваності й передчасної смертності, оскільки мають у своєму розпорядженні менші ресурси для збереження здоров'я й життєзабезпечення. Йдеться не лише про бідність і нерівність у розподілі доходів, а ще більше про нерівність у можливостях, що гарантують гідне життя. Саме відмінності у доступності основних соціальних благ і ресурсів, втрата віри у можливість досягнення бажаного соціально-економічного статусу створюють ґрунт, що живить розвиток патологічних соціальних явищ і процесів, у тому числі злочинності.

Аналіз офіційної статистики смертності від убивств, злочинності (вбивства та замаху на вбивства), судової звітності про судимість за навмисні вбивства, показників матеріального добробуту й характеристик соціально-економічного складу населення України та її регіонів дозволяє зробити такі висновки.

По-перше, рівень злочинності (ризик вчинити вбивство) не виявляє статистично значущої залежності від показників матеріального забезпечення населення (рівня і гли-

¹ Згідно з даними ООН у 2005 р. Україна посідала 11-е місце в світі за рівнем вбивств. Перше місце належало Колумбії, друге – Південно-Африканській Республіці, третє – Ямайці, п'яте – Росії [7].

бини бідності); більш помітним є зв'язок між рівнем злочинності й показником нерівності у розподілі доходів (індексом Джині). Крім того, рівень убивств виявився вищим у тих регіонах, де індекс Джині за останні 5 років (1999–2004 рр.) підвищився. Це свідчить про те, що бідність сама по собі не обов'язково супроводжується підвищеним ризиком крайніх форм девіантної поведінки, але наявність глибокого розриву між крайньою бідністю й великим багатством, поглиблення цієї нерівності сприяють загостренню криміногенної ситуації, в тому числі зростанню кількості насильницьких злочинів проти життя й здоров'я людини.

По-друге, є підстави вважати, що найбільший ризик щодо кримінальних правопорушень мають ті групи населення, чиє становище у суспільстві різко змінилося й погіршилося, і ті групи, які з самого початку не змогли або не мали можливості ідентифікувати себе з бажаним соціальним статусом, відповідати тій чи іншій позиції й ролі у суспільстві. Іншими словами, втрата або падіння «висоти» соціального статусу, неможливість досягнути бажаної сходинки соціальної ієрархії призводить до розриву між бажаним і дійсним, породжує хворобливі й тривалі стреси, які, у свою чергу, знімаються зловживанням алкоголем і різного роду агресивними формами поведінки, що нерідко спричиняє насильство над іншими. Щобільше можна стверджувати, що співіснування стабільної бідності й стабільного багатства служать джерелом стабільного рівня злочинності, але різка зміна соціального статусу й загальна маргіналізація, різкий перехід від відносного благополуччя й матеріального достатку до бідності, втрата колишніх можливостей задовольняти свої потреби й непевність у майбутньому значно збільшує ймовірність злочину.

У соціальній структурі українського суспільства протягом останнього десятиліття відбулися значні зміни, головними з яких є не тільки посилення майнового розшарування населення за рівнем доходів, але й зміни соціально-професійного складу, пов'язані з перерозподілом і переходом у нові групи, відчуженням і відторгненням різних груп населення на периферію соціального простору, поглибленням процесів маргіналізації, розширенням соціального “дна”, що сприяло росту злочинності, у тому числі насильницької. Як показують матеріали української судової статистики, більшість засуджених за навмисне вбивство персоніфікують маргінальні верстви населення, але якщо в 1990 р. особи працездатного віку, які ніде не працювали й не вчилися, становили третину (30,3%) винних у вбивстві, то у 2004 р. – дві третини (63,7%). Крім того, серед засуджених за вбивство у 2004 р. 13,8% були робітниками, 7,1% – пенсіонерами, 5,2% – учнями й студентами, 5% – безробітними, що стоять на обліку у службі зайнятості (табл. 2). Частка осіб, які вчинили вбивство у стані алкогольного сп'яніння, на початку 90-х становила в середньому 70%, у 2004 р. – 77,6%².

---

² Безумовно, наведені дані слід використовувати з певним застереженням, оскільки справжні масштаби злочинної активності з огляду на значну латентність цього явища невідомі. Наведена нами судова статистика має значною мірою вибірковий характер: вона дає інформацію про засуджених, тобто виявлених і визнаних винними, але не характеризує підозрюваних (але не засуджених), а також невиявлених злочинців. Щобільше є всі підстави вважати, що дана статистика стосується головним чином нижчих шарів злочинів та злочинців, але мало враховує їхні верхні ешелони, оскільки рівень розкриття злочинів в Україні залишається досить низьким, а корумпованість судової системи дозволяє уникнути карної відповідальності багатьом злочинцям.

Таблиця 2

Склад засуджених за навмисне вбивство за соціальним статусом та освітою в Україні у 2004 р., %

Соціальний статус	%	Освіта	%
Особи, які ніде не навчались і не працювали	63,7	Вища повна	2,2
Робітники	13,8	Вища базова	3,2
Пенсіонери	7,1	Професійно-технічна	17,3
Студенти та учні	5,2	Повна загальна середня	41,0
Безробітні (зареєстровані у центрах зайнятості)	5,0	Базова загальна середня	28,8
Працівники господарських товариств	2,2	Початкова загальна середня й ті, що не мають освіти	7,5
Приватні підприємці	0,9		
Інші	2,1		

Розраховано за даними Державної судової адміністрації України

По-третє, простежується чіткий кореляційний зв'язок між вбивствами та показниками освітнього складу населення (згідно з даними Всеукраїнського перепису населення 2001 р.). Рівень смертності від убивств виявився більшим у тих регіонах України, освітній рівень населення яких був вищим (табл. 3). Очевидно, освіченіші особи мають вищий ризик стати жертвами насильства. Водночас ймовірність вчинити вбивство для них є значно меншою, ніж для осіб з низьким рівнем освіти. Можна передбачити, що особи з кращою освітою, з одного боку, є більш соціально влаштованими й успішними, а тому менш агресивними до оточуючих, у тому числі у сім'ї, а з іншого, – краще усвідомлюють наслідки насильства та відповідальність за скоєння злочину. Згідно з даними судової звітності в Україні у 2004 р. майже 70% засуджених за навмисне вбивство мали повну й базову загальну середню освіту і лише 5,4% – вищу (повну й базову).

Таблиця 3

Коефіцієнти кореляції між показником смертності від вбивств та окремими характеристиками населення за статусом зайнятості й рівнем освіти в Україні (регіональні дані, 2001 р.)

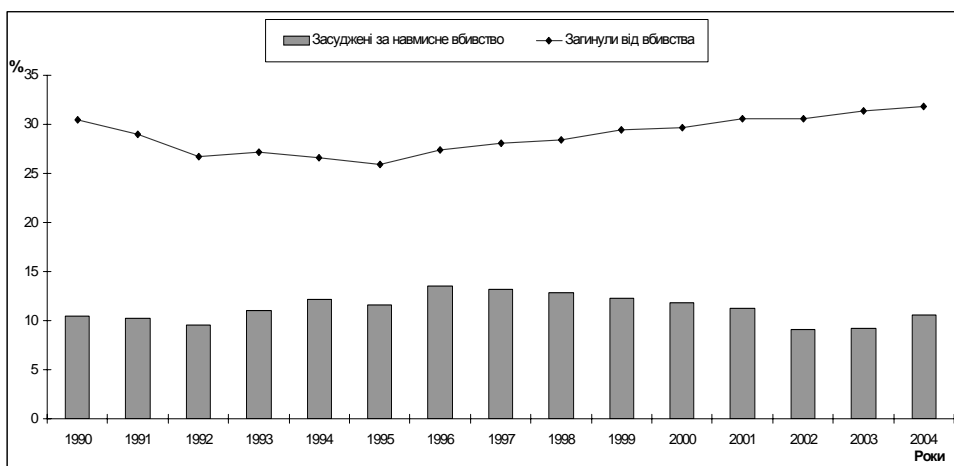
	Коефіцієнти кореляції з показником смертності від вбивств
Частка зайнятих у найпростіших професіях	-0,69
Частка керівників підприємств, установ та організацій, вищі державні службовці, законодавці	0,63
Частка осіб з початковою загальною середньою освітою	-0,74
Частка осіб з вищою освітою	0,54

Авторські розрахунки за даними Держкомстату України

По-четверте, виявлено також доволі тісний зворотний кореляційний зв'язок між рівнем убивств (ризиком загинути від убивства) і характеристиками зайнятого населення за статусом зайнятості й групами занять (табл. 3). Смертність, пов'язана з убивствами, вища у регіонах, соціально-професійний склад населення яких вирізняється меншою часткою зайнятих у найпростіших некваліфікованих професіях і більшою часткою керівників підприємств, підприємців-роботодавців. Як свідчать дані МВС і судової статистики, засудженими за вбивство є головним чином особи з низьким рівнем освіти, які займа-

ють низькі соціальні позиції, а серед убитих переважають дві групи населення: частіше — представники більш високих соціальних прошарків, успішні підприємці, особливо зайняті у кримінальних бізнес-структурах, рідше — малозабезпечені пенсіонери й пенсіонерки (“легка здобич” для пограбування й жертви сімейно-побутових конфліктів). Таким чином, більшою мірою достатньо багаті й меншою мірою досить бідні ризикують стати жертвами насильства.

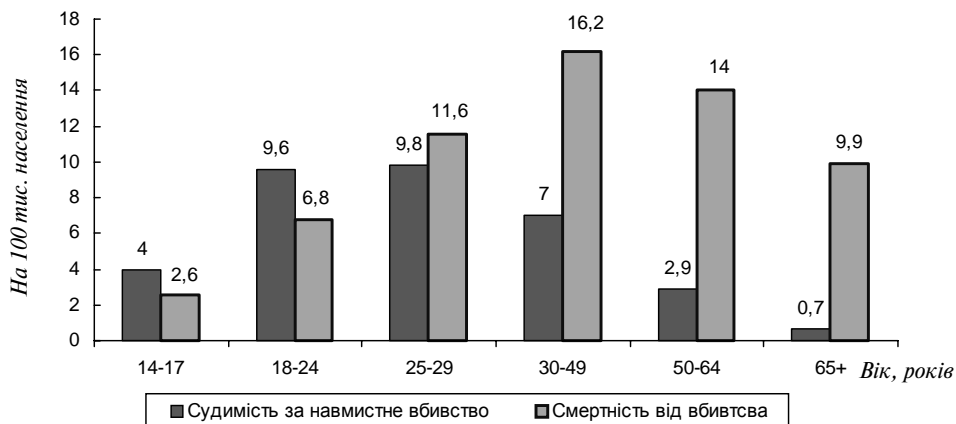
Вищезазначене дає підстави стверджувати, що сильніша концентрація груп населення у нижній частині соціальної піраміди, тобто розширення її основи підвищує ймовірність вчинити вбивство, а у верхній частині — посилює ймовірність бути вбитим. Але загальна ймовірність здійснення вбивства зростає тоді, коли верхи й низи піраміди різко дистанціюються один від одного на тлі недостатньо вираженої середини, коли відбувається глибока соціальна поляризація, внаслідок чого соціальна піраміда набуває специфічної “грушоподібної” форми.

Розраховано за даними Держкомстату України та Державної судової адміністрації України

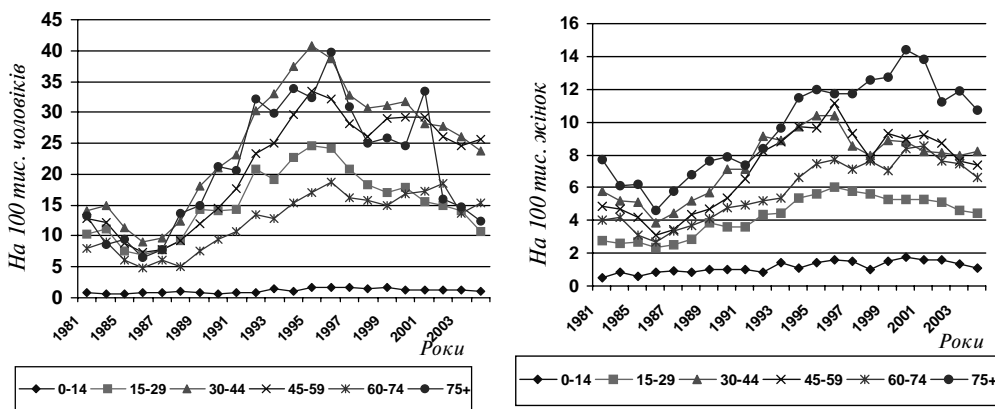
Рис. 4. Частка жінок серед вбитих та засуджених за навмисне вбивство в Україні у 1990–2004 р., %

Не можна не помітити певні відмінності у статевому-віковому складі винуватців скоєних вбивств та їхніх жертв. Здійснюють вбивства й гинуть від них головним чином чоловіки, для яких, як відомо, частіше характерна поведінка, пов’язана з ризиком для життя. Частка жінок серед винних у вбивствах стало не перевищує 10–12%, а серед їхніх жертв — близько третини (30%). Характерно, що в роки підвищення рівня вбивств частка жінок серед убитих знижувалася, а серед убивць, навпаки, мала тенденцію до підвищення (рис. 4). Протягом останнього десятиліття показники вбивств серед чоловіків перевищували відповідні показники для жінок приблизно в 3–3,5 рази. У 2004 р. з кожних 100 тис. осіб від убивств загинули 15 чоловіків і 6 жінок відповідно. Насильницька смертність чоловіків досягає максимального перевищення над жінками у віці 30–44 роки і значно послаблюється у похилому віці через високу частку самотніх жінок, незахищених від насильства.

Розраховано за даними Держкомстату України та Державної судової адміністрації України

Рис. 5. Повікова смертність від вбивств та судимість за навмисне вбивство в Україні у 2004 р., на 100 тис. населення

Чоловіки

Жінки

Джерело: дані ВООЗ (HFA DB)

Рис. 6. Повікова смертність від вбивств серед чоловіків та жінок в Україні у 1980–2004 р., на 100 тис. населення

Повікова судимість за навмисне вбивство й смертність від убивств також істотно відрізняються. Винуватці злочинів у середньому набагато молодші, ніж їхні жертви, при цьому середній вік засуджених за навмисне вбивство протягом останніх 15 років дещо знизився, а вбитих, навпаки, підвищився (рис. 5). Максимальна ймовірність бути засудженим за вбивство спостерігається у віці 20–24 і 25–29 років, тоді як найбільша ймовірність бути вбитим – для чоловіків 40–45 років і жінок у віці 70 років і більше. Саме за рахунок зростання

вбивств чоловіків зрілого працездатного віку й жінок похилого віку відбулося досить істотне підвищення загального рівня вбивств в Україні у 90-і роки (рис. 6).

Таблиця 4

Середній вік смерті від зовнішніх причин та її окремих складових в Україні у 1989 та 2004 рр., років

Причини смерті	1989		2004	
	чоловіки	жінки	чоловіки	Жінки
Усі зовнішні причини, в т. ч.:	44,07	51,24	45,39	50,22
вбивства	40,19	46,95	45,14	48,67
самогубства	49,69	57,95	46,16	55,53
отруєння алкоголем	48,28	50,80	48,05	51,20
ДТП	39,98	47,20	40,40	44,82

Авторські розрахунки за даними Держкомстату України

Таблиця 5

Резерви підвищення середньої тривалості життя за умови ліквідації зовнішніх причин смерті та її окремих складових в Україні у 1989 та 2004 рр., років

Причини смерті	1989		2004	
	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки
Усі зовнішні причини, в т. ч.:	3,40	1,03	3,79	1,20
вбивства	0,22	0,10	0,32	0,13
самогубства	0,60	0,17	0,58	0,12
отруєння алкоголем	0,24	0,06	0,48	0,16
ДТП	0,95	0,26	0,53	0,21

Авторські розрахунки за даними Держкомстату України

Характерно, що пік смертності від вбивств протягом останнього десятиліття мав тенденцію до підвищення порівняно з помолодшанням віку смерті від інших причин насильницької смертності в Україні. Результати обчислених таблиць смертності від зовнішніх причин і її основних окремих складових (убивств, самогубств, отруєнь алкоголем, дорожньо-транспортних пригод) свідчать, що середня очікувана тривалість життя для тих, хто загине від убивства (тобто середній вік смерті) в Україні нижча, ніж для померлих від самогубств і отруєнь алкоголем, але вища, ніж для загиблих у результаті ДТП. Цей показник становив у 1989 р. 40,19 року для чоловіків та 46,95 року для жінок. У 2004 р. зазначені показники підвищились до 45,1 року для чоловіків і 48,67 року для жінок (табл. 4). Нагадаємо, що в Україні середня тривалість життя з урахуванням усіх причин смерті становила того року для чоловіків 62,6 року, для жінок 74,1 року.

Згідно з нашими розрахунками, в Україні у 1989 р. скорочення очікуваної тривалості життя чоловіків внаслідок смертності від усіх зовнішніх причин становило 3,4 року, у тому числі в результаті вбивств – 0,22 року. В 2004 р. ці показники становили відповідно 3,8 і 0,32 року (табл. 5). Втрати тривалості життя жінок внаслідок смертності від усіх зовнішніх дій та вбивств у 2004 р. становили 1,2 і 0,13 року.

Високий рівень насильницьких злочинів, у тому числі вбивств, є одним з яскравих свідчень вкрай низької ціни людського життя в Україні. Але такими вони сформувались виходячи з умов і якості соціальної організації українського суспільства, які мають домінуючий вплив на рівень і характер злочинності. Розраховувати на суттєве поліпшення криміногенної ситуації лише за допомогою посилення діяльності правоохоронних органів є недоцільним, тим більше, що “існуюча система карної юстиції спрямована головним чином на бідні, слабо адаптовані, алкоголізовані, деградовані й маргінальні верстви населення, які легко потрапляють у жернова карної системи, а злочинність влади й багатства майже не значиться в орбіті діяльності правоохоронців” [10]. Ефективність покарання як соціальної санкції в Україні є доволі низькою. Насильство не може розглядатися як спосіб боротьби із злочинністю хоча б тому, що насильство породжує насильство. Злочинність є продуктом виключно суспільного середовища, тому найкраща карна політика – це краща соціальна політика. Зменшення злочинної активності та скорочення соціально-демографічних втрат, пов’язаних з нею, можливе за умови зміни якості та рівня життя, за умови соціальних, але ніяк не кримінально-правових реформ, що має стати наріжним каменем політики щодо попередження та зменшення кримінальної злочинності.

Джерела

1. *Актуальные проблемы девиантного поведения (борьба с социальными болезнями)*—М. : Ин-т социологии РАН, 1995. — 200 с.
2. *Беккариа Ч.* О преступлениях и наказаниях. // Законность. — 1993. — Вып. 5. — С. 30–40.
3. *Богоявленский Д.* Смертность от внешних причин в России. Убийства. // Демоскоп Weekly. — №31–32. — <http://www.demoscope.ru/weekly/031/tema03.php>
4. *Гернет М. Н.* Моральная статистика (уголовная статистика и статистика самоубийств) — М. : Изд. Центрального Статистического Управления, 1922. — 269 с.
5. *Гишинский Я. И.* Социология девиантного поведения и социального контроля. // Мир России. — 1997. — №1. — С. 163–184.
6. *Девиантность и социальный контроль в России (XIX–XX): тенденции и социологическое осмысление.* — СПб.: Алетея, 200. — 384 с.
7. *Демоскоп Weekly.* № 219-220. — <http://www.demoscope.ru/weekly/2005/0219/panorm01.php>
8. *Злочинність в Україні.* Статистичний збірник. — К.: Держкомстат України, 2005. — 104 с.
9. *Ильашенко А. Н.* Основные черты насильственной преступности в семье. //Социологические исследования. — 2004. — №4.
10. *Лунеев В.* Особенности современной преступности в России. // Куда пришла Россия? Итоги социальной трансформации. Под ред. Заславской Т. И. — М.: МВШСЭН, 2003. — С. 263–271.
11. *Майр Г.* Закономерность в общественной жизни / Пер. с нем. Н. Н. Романова. — М.: Типография Товарищества И. Д. Сытина, 1899. — 182 с.
12. *Максимова Т. М., Белов В. Б., Роговина А. Г.* Убийства и самоубийства как проблема общественного здоровья // Проблемы социальной гигиены, здравоохранения и истории медицины. — 2006. — Вып. 1. — С. 11–14.
13. *Остроумов С. С.* Преступность и её причины в дореволюционной России. — М.: Изд-во МГУ, 1960. — 336 с.
14. *Проблема преступности (теоретические подходы).* — Государственное издательство Украины, 1924. — 269 с.

15. *Социальное расслоение и социальная мобильность.* – М.: Наука, 1999. – 191 с.
16. *Ферри Э.* Уголовная социология. В 2-х т. Пер с итал. – Т. 1. – Петроград: Изд-во «Просвещение», 1910. – 454 с.
17. *Abercrombie N., Hill S., Turner B.* The Penguin Dictionary of Sociology Second Edition. – London, Penguin Books, 1988.
18. *Palmer S., Humphrey J.* Deviant Behavior. Patterns, Sources and Control. – New York and London, Plenum Press, 1995.

Анотація. Стаття посвящена проблемі убийств в Україні в їх соціально-демографічному контексті. На основі аналізу статистики смертності від убийств, преступності (убийства і покушення на убийства), судової отчетності о судимості за умисленні убийства, окремих показателів і характеристик матеріального благосостояння і освітньо-професійного складу населення зроблена спроба установити фактори соціально-економічної диференціації убийств в Україні.

Summary. The article deals with the problem of murders in Ukraine in their socio-demographic context. On the basis of the analysis of statistics of death rate from murders, criminality (murder and attempt on murders), judicial reporting about a previous conviction for deliberate murders some parameters and characteristics of material well-being and educational-professional structure of the population the attempt to establish the factors of socio-economic differentiation of murders in Ukraine is made.

Стаття надійшла до редакції журналу 10.08.2006 р.